

Amatörfotografernas
värld

Amatörfotografernas värld

FATABUREN 2009

Amatörfotografernas värld

NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS ÅRSBOK 2009

Red. Annette Rosengren och Christina Westergren

FATABUREN Nordiska museets och Skansens årsbok, är en skatt av kulturhistoriska artiklar som publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken Fataburen en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har idag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvideras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

Fataburen 2009
Nordiska museets förlag
Box 27820
115 93 Stockholm
www.nordiskamuseet.se

© Nordiska museet och respektive författare
Omslag och grafisk form Lena Eklund
Omslagsfoto Svante Warming

Tryckt hos NRS Tryckeri, Huskvarna 2009
ISSN 0348 971 X
ISBN 978 91 7108 533 7

LARS KAIJSER är docent och lektor vid Etnologiska avdelningen, Stockholms universitet.

Gösta Spång

– söndagsfotografen

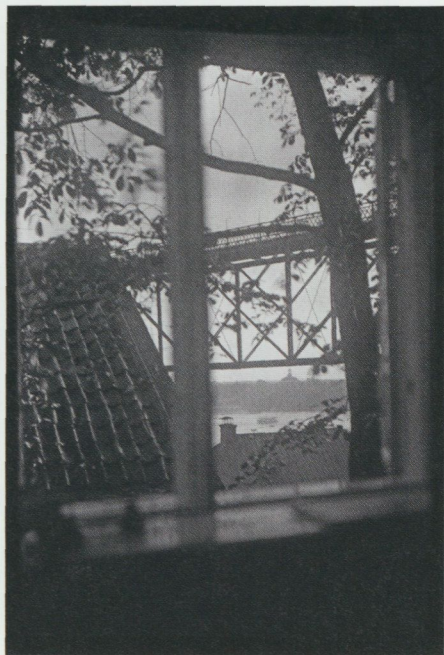
Gösta Spång föddes 1893 i Alunda, en jordbruksby i Uppland. När han var tre år flyttade familjen till Stockholm och kom att bo i två rum och kök i stadsdelen Södermalm. Pappan arbetade som snickare. Med så småningom åtta barn och två inneboende blev familjen trångbodd, men det var bostadsvillkor som många arbetare levde under vid den tiden. Syskonen bodde hemma tills de gifte sig och bidrog med sina arbeten till hushållskassan. Inte långt från hemmet på Skånegatan hade familjen en kolonilott och här odlades potatis, morötter, rödbetor och blommor. Kolonilotten var deras sommarnöje.

Gösta började fotografera när han var sexton år och arbetade som biträde i en läderhandel vid Kornhamnstorg. På glasplåtar förevigade han arbetet, vännerna, familjen, kolonilotten, staden. Förmodligen hade han en lättare bälgkamera, som han kunde använda med och utan stativ.

Helga, som Gösta skulle gifta sig med 1921, kom från Småland och bodde hos sin faster och farbror i samma trappuppgång som familjen Spång. Gösta och Helga hade sin första

»Parti från Slussen.« Foto Gösta Spång, Nordiska museet.

»Utsikt från fönster.«
Foto Gösta Spång,
Nordiska museet.

gemensamma bostad i ett spisrum i ett gammalt hus på Klevgränd på Söder. Efter flera år fick de flytta en våning högre upp i huset och hade sedan rum och kök. Helga gjorde det trivsamt hemma och de fick ofta besök av släktingar och vänner. Gösta var tekniskt intresserad och byggde radio med kristallmottagare.

Från 1923 och resten av 20-talet arbetade Gösta på en mekanisk verkstad på Kungsholmen. Den ägdes av hans svåger och hade ett par anställda. Tillsammans med svågern och Helgas syster köpte Gösta och Helga en tomt i Skuru i Nacka kommun 1921, och här byggde de tillsammans med Göstas pappa en liten stuga i två våningar. Under sommarmånaderna var Skuru en samlingsplats för släkt och vänner.

Gösta fotograferade när han var ledig, vid helger, efter arbetet och på lediga söndagar.

Mest rörde han sig på Söder men han fotograferade också i Gamla stan. På bilderna rör sig fotgängare, bilar, hästar, cyklist-er och spårvagnar. Han dokumenterade miljöer och händelser som Bondetåget 1914, förstamajdemonstrationer, Stockholms-utställningen 1930. Men mest fotograferade han hemmet i stan och somrarna i Skuru, umgänget med grannar, vänner, släktingar och arbetskamrater, söndagspromenader, resor till släkten i Alunda och till Helgas pappa i Småland. Gösta och Helga fick aldrig egna barn, men de var barnkära och på bilderna finns ofta barn med.

Gösta fotograferade ungefär fram till 1930. Sedan tycks han ha tröttnat. Under de närmare tjugo åren tog han ungefär 650

bilder, varav 400 glasplåtar finns kvar. I ett skrivhäfte antecknade han vad han fotograferat och när. Bilderna monterade han sedan i fotoalbum.

Gösta hade alltid varit teaterintresserad och från 1930-talet arbetade han som scenarbetare vid teatrar och vid Operan. De sista yrkesverksamma åren var han på Kronobageriet i Gamla stan. Han dog 1968 på Långbro sjukhem. Då hade Helga varit död i trettio år och Gösta hade lämnat Klevgränd. Långt efter hans död hittades en kvarglömd låda med hans glasnegativ i huset där han bott på senare år. Filmaren Ulf Edling lämnade lådan till Nordiska museet. Många negativ låg ordnade i negativkuvert med påskrifter om år, datum, klockslag och motiv.

1994 visades Gösta Spångs bilder i utställningen *Söndagsfotografen* på Nordiska museet.

»Bosse, Britta, Hasse, Åke, Arne och Iffas näsa. Clevegränd, söndag 25 januari 1925, kl. 7.45.« Foto Gösta Spång, Nordiska museet.